

## **Innspill fra det internasjonale SRHR-nettverket til prosjekt Vendepunkt:**

### **Norge må respondere på den voksende rettighetskrisen**

Vi står overfor en økende rettighetskrise innen seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Retten til å bestemme over egen kropp, likestilling og mangfold utfordres og svekkes i en rekke land. Amerikanske [kutt i SRHR-finansiering](#) og tilbaketrekking av støtte til sentrale FN-organisasjoner har allerede ført til redusert tilgang til familieplanlegging, mødrehelse og seksuelle helsetjenester for millioner av mennesker. USA går også i spissen for å investere aktivt i å begrense realiseringen av og kampen for disse rettighetene.

En ny [rapport fra Countdown Europe](#) viser i 17% nedgang i støtte til SRHR blant europeiske land i 2024 sammenliknet med 2023. I en slik situasjon er det ikke tilstrekkelig å opprettholde dagens innsats. Norsk støtte har ligget på et jevnt nivå siden forpliktelsen i Nairobi 2019 og har inkludert støtte til de områdene som nå opplever særlig motstand. Norge har i tillegg vært en viktig normativ aktør i internasjonale fora. Sammen med den brede politiske og folkelige støtten for bistand og seksuelle rettigheter, stiller Norge i en særklasse på den globale arenaen. Dette viser at tiden er inne for å styrke den norske innsatsen. SRHR-nettverket vil i dette dokumentet gi innspill til prioriteringer for Norges nye utviklingspolitikk.

Prosjekt Vendepunkt gir en viktig mulighet til å styrke både effektiviteten og legitimiteten til norsk bistand. SRHR er et område der Norge har høy troverdighet, dokumenterte resultater og reell mulighet til å fremme likestilling, menneskerettigheter, bærekraftig utvikling og å hindre unødvendig død og lidelse. I Norads endringsteori for SRHR-porteføljen fra 2024 er også SRHR avgjørende for å sikre helse, utdanning, klima, og matsikkerhet, og er en kritisk komponent i humanitære og sårbare kontekster. Nettverket deler denne oppfatningen.

Vi mener derfor at SRHR må være en tydelig prioritet i en fornyet utviklingsportefølje, og at innsatsen bør konsentreres om land og temaer der behovene er størst, for de rettighetene som er under særlig press, og hvor effekten av norsk støtte kan være særlig stor. I det følgende kommer vi med flere konkrete innspill til hvordan norsk innsats bedre kan møte den nye globale situasjonen.

### **1. Prioritere der behovet er størst, og presset øker**

Norge bør særlig prioritere tre områder: ungdoms SRHR (10-19 år), tilgang til grunnleggende SRHR-tjenester, og tiltak for å bevare og styrke rettigheter som er under økende politisk press.

#### **Prioritere ungdoms SRHR**

For det første må Norge styrke innsatsen for ungdoms SRHR. Det finnes i dag totalt 1,3 milliarder ungdommer i verden, noe som er flere enn noen gang tidligere, og de utgjør 16 % av verdens befolkning (UNICEF). Denne aldersgruppen gjennomgår en kritisk overgang fra barndom til voksenliv, som innebærer rask fysisk, kognitiv og sosial utvikling som er avgjørende for livslang helse og muligheter. Men ungdoms SRHR har tradisjonelt ikke blitt ansett som en helseprioritet. Unge mennesker møter en rekke strukturelle, kulturelle og juridiske barrierer for å få informasjon

og tjenester om SRHR. Nå er ungdom blant de hardest rammede av bortfall av tjenester og økt motstand mot rettigheter. Innsatsen må derfor målrettes tydeligere mot ungdom, gjennom bedre tilgang til ungdomsvennlige helsetjenester, helhetlig seksualitetsundervisning (Comprehensive Sexuality Education, CSE), bedre kobling mellom skole, helsetjenester og informasjon.

#### Sikre tilgang til grunnleggende tjenester

For det andre må Norge bidra til å sikre tilgang til grunnleggende SRHR-tjenester. Dette omfatter tilgang til prevensjon, trygge aborttjenester og andre grunnleggende SRHR-tjenester som svangerskapsomsorg, fødselshjelp, og screening og behandling av bryst- og underlivskreft. Seksuell vold er en likestillings- og folkehelseutfordring de fleste steder i verden, og jenter under 18 er særlig utsatt. Forebyggende og holdningsskapende arbeid mot voldtekt og seksuelle overgrep som vektlegger retten til seksuell selvbestemmelse må derfor prioriteres.

#### Beskytte og styrke rettigheter som er under press

For det tredje må Norge opprettholde og styrke innsatsen på områder der rettighetene er under særlig press. I en tid med tilbakeslag for sentrale rettigheter er det avgjørende å opprettholde og styrke innsats på områder som retten til å bestemme over egen kropp, retten til abort og skeives rettigheter. Det er avgjørende at mennesker, og spesielt ungdom, er i stand til å stå imot falsk informasjon og innstramminger knyttet til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) som er drevet av en sterk anti-rettighetsbevegelse. Her er ungdom særlig sårbare for desinformasjon og blir ofte målrettet og brukt av bevegelser som motarbeider rettigheter. Dette krever særlig støtte til kvinne- og ungdomsledede sivilsamfunnsorganisasjoner, skeives organisasjoner og rettighetsforkjempere, samt til arbeid med normendring og etterspørsel. Dette tar tid og krever langsiktig og forutsigbar støtte.

Samtidig må Norge rette særlig oppmerksomhet mot kvinner, jenter og unge i konflikt- og krisesituasjoner. Økende uro og ustabilitet i krig og kriser påvirker særlig kvinner og jenter med påfølgende økt omsorgsbyrde, økt risiko for vold og redusert eller ingen tilgang til livsnødvendige tjenester. [60 % av dødsfall som kan forhindres](#) i forbindelse med svangerskap og fødsel skjer i konflikt, kriser og katastrofer. Norsk innsats må derfor ha et tydelig fokus på kontekstspesifikk sårbarhet og marginaliserte grupper.

## **2. Styrke resultatoppnåelse gjennom integrerte tilnærminger og lokal forankring**

Norge må kombinere investeringer i tjenester med tiltak som bygger etterspørsel, har lokal forankring og ledelse, og som styrker systemer.

#### Koble tjenester, informasjon og utdanning

Økt tilgang er ikke tilstrekkelig i arbeidet med SRHR. Mange benytter ikke eksisterende tjenester på grunn av manglende kunnskap, stigma og restriktive normer. Norge bør derfor systematisk støtte integrerte tiltak som kobler tjenester, informasjon og utdanning, inkludert helhetlig seksualitetsundervisning (CSE) som en sentral komponent. Slik kan Norge bidra til endring av normer og holdninger i lokalsamfunn og samtidig styrke bruken av eksisterende tjenester.

Lokal forankring og ledelse er avgjørende for å lykkes.

Norge bør derfor prioritere støtte til lokale organisasjoner, særlig ungdoms-, kvinne- og lhbt+-organisasjoner. Trosbaserte aktører er også viktige samarbeidspartnere, både som arenaer og allierte for endring, særlig i arbeidet mot stigma og restriktive normer. Norge må sikre fleksibel og forutsigbar finansiering til aktører som opererer i krevende kontekster.

#### Styrke systemer

Norge må bidra gjennom relevante kanaler til at SRHR, inkludert ungdoms SRHR blir sett på som en kjernekomponent i arbeidet med å styrke helsesystemer, og sikre universell helsedekning og primærhelsetjenester. Dette innebærer å styrke infrastruktur, investere i opplæring av helsepersonell, og sikre helhetlige tjenestepakker som når ulike grupper - inkludert ungdom som står utenfor skolen.

#### Sikre strategisk styring og langsiktighet

Det bør etableres rammeverk som gjør det enklere å følge investeringer innen prioriterte SRHR-områder, særlig investeringer rettet mot ungdom. Dette kan gjøres gjennom å opprette egne finansieringsindikatorer som Norad kan benytte i sin porteføljestyring. Det vil gjøre det lettere å vurdere om midler faktisk når prioriterte målgrupper, og bidra til en tydeligere kobling mellom målsettinger, innsats og resultater. Samtidig må det være aksept for at noen resultater må måles over lang tid. Investeringer i normendring og rettighetsarbeid er langsiktige prosesser, men avgjørende for å oppnå varig endring.

### **3. Norge må være en tydelig politisk kraft for rettigheter**

Norge må bruke sin politiske stemme aktivt i møte med økende motstand. Internasjonalt må Norge være den fremste forkjemperen for retten til å bestemme over egen kropp, likestilling og skeives rettigheter. Det må innebære at Norge jobber for å sikre et muliggjørende handlingsrom for sivilsamfunn og rettighetsaktører, både gjennom diplomatisk innsats i multilaterale fora, og gjennom partnerskap med likesinnede land.

#### En samlende aktør

Norge har mulighet til å være en samlende aktør for politisk og finansielt lederskap som effektivt og strategisk kan styrke stater og aktører som ønsker å stå opp og stå sammen i kampen for ungdoms, kvinners og skeives rettigheter. Den historiske avstemningen om slutterklæringen på FNs Kvinnekommisjon i 2026 (CSW70) viste den globale støtten som fremdeles finnes på tross av forsterket motstand. I 2024 var Stortinget vertskap for den globale parlamentarikerkonferansen, IPCI2024, der 172 parlamentarikere fra 112 land vedtok den mest progressive globale [erklæringen](#) for SRHR. Samtidig ser vi intensivert mobilisering mot SRHR og skeives rettigheter under en forkledning av "familieverdier", slik som på den nylig avholdte 4th African Inter-Parliamentary Conference on Family, Sovereignty and Values.

### En kraftfull global plattform

Det internasjonale SRHR-nettverket mener at tiden er inne for å danne en ny og kraftfull global plattform som øker samarbeidet mellom land som fremdeles ønsker å fremme likestilling og SRHR på tvers av alle verdens regioner. Dette kan for eksempel gjøres gjennom en felles konferanse i 2027, et år hvor Norge både har en plass i Befolkningskommisjonen og er leder for Nordisk Ministerråd for likestilling med initiativet "Pushing for Progress". Dette initiativet må sees i sammenheng med, og kan bygge på utfallet av Copenhagen Summit i november 2026.

### Et dedikert SRHR program og forpliktelse

Norske myndigheter kan i tillegg bli enda tydeligere i hvordan SRHR-innsatsen kommuniseres. Det er ikke bare et verdispørsmål, men grunnleggende rettigheter og tydelige forutsetninger for helse, utvikling og stabilitet i utviklingsland, så vel som i alle land. Investeringer i SRHR gir dokumenterbare resultater, både på individ- og på samfunnsnivå. Dette må synliggjøres for å styrke legitimiteten til innsatsen og kan for eksempel gjøres gjennom et dedikert program og forpliktelse, som konkretiserer både økonomisk og politisk støtte og initiativ..

### Forslag til tiltak for et vendepunkt i Norges innsats og rolle:

Gjennom tydeligere prioriteringer, mer integrerte tilnærminger og en mer aktiv politisk rolle globalt kan Norge bidra til å snu en negativ utvikling og sikre at Prosjekt Vendepunkt blir et reelt vendepunkt også for jenters, kvinners og skeives rettigheter.

Det internasjonale SRHR-nettverket anbefaler regjeringen å:

- **Prioritere SRHR tydelig i en fornyet utviklingsportefølje**, med særlig vekt på ungdoms SRHR, grunnleggende SRHR-tjenester og rettigheter under press.
- **Styrke innsatsen for ungdoms SRHR**, inkludert ungdomsvennlige helsetjenester, helhetlig seksualitetsundervisning og bedre kobling mellom skole, helse og informasjon.
- **Sikre tilgang til grunnleggende SRHR-tjenester**, inkludert prevensjon, trygge aborttjenester, svangerskapsomsorg, fødselshjelp og screening og behandling av bryst- og underlivskreft.
- **Prioritere forebygging av seksuell vold**, med særlig vekt på jenter under 18 år og retten til seksuell selvbestemmelse.
- **Styrke rettighetsarbeid på områder under særlig press**, inkludert retten til å bestemme over egen kropp, retten til abort og skeives rettigheter.
- **Styrke lokal forankring gjennom langsiktig, forutsigbar og fleksibel støtte til kvinne-, ungdoms- og lhbt+-organisasjoner**, rettighetsforkjempere og trosbaserte aktører som arbeider med normendring og etterspørsel.
- **Ha et tydelig SRHR-fokus i konflikt- og krisesituasjoner**, særlig rettet mot kvinner, jenter, unge og marginaliserte grupper.

- **Støtte integrerte tiltak som kobler tjenester, informasjon og utdanning**, slik at økt tilgang kombineres med arbeid mot stigma, manglende kunnskap og restriktive normer.
- **Sikre at SRHR, inkludert ungdoms SRHR, inngår som en kjernekomponent i helsesystemstyrking, universell helsedekning og primærhelsetjenester.**
- **Etablere tydeligere finansieringsindikatorer for prioriterte SRHR-områder**, særlig ungdoms SRHR, slik at Norad bedre kan følge investeringer, målgrupper og resultater.
- **Måle resultater på en måte som fanger langsiktig normendring og rettighetsarbeid**, ikke bare kortsiktige leveranser.
- **Bruke Norges politiske stemme mer aktivt internasjonalt** for retten til å bestemme over egen kropp, likestilling, skeives rettigheter og sivilsamfunnets handlingsrom.
- **Ta initiativ til en ny global plattform for politisk og finansielt SRHR-lederskap**, for eksempel gjennom en internasjonal konferanse i 2027.
- **Kommunisere SRHR-innsatsen tydeligere som utviklingspolitikk**, ikke bare som verdispørsmål, men som grunnleggende rettigheter og forutsetninger for helse, utvikling og stabilitet.
- **Vurdere et dedikert program og forpliktelse**, som samler og synliggjør økonomisk og politisk støtte til SRHR.

#### **Om det internasjonale SRHR-nettverket**

*Det internasjonale nettverket for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) er et nettverk av norske organisasjoner og enkeltmedlemmer, med formål å fremme SRHR. Nettverket har et entydig fokus på globale utfordringer.*

*Følgende av nettverkets medlemmer deltar i dette innspillet.*



**Redd Barna**

**SEXgPOLITIKK**



**NORWEGIAN CHURCH AID**  
actalliance



**care**  
**SAIH**



**KFUK-KFUM**  
**GLOBAL**



**Strømmestiftelsen**  
BEKJEMPER FATTIGDOM

